

Олейнікова М.В.

студентка;

Базиліук К.Ф.

кандидат технічних наук, доцент,

Національний університет «Львівська політехніка»

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ У ТРУДОВІЙ СФЕРІ НА РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Протягом ХХ століття жінки отримали багато з законодавчо гарантованих прав, традиційно доступних лише чоловікам (хоча не всі права і, відповідно, не скрізь). У принципі, це мало б стати підставою для тверджень, що гендерну рівність досягнуто, і подальші заклики боротися за неї – доля маргінальних феміністок. Але дискримінація – і в першу чергу економічна дискримінація, заснована на нерівності доходів чоловіків і жінок, – нікуди, на жаль, не зникла. У реальності жінкам повсюдно доводиться стикатися з двома, здавалося б, взаємовиключними формами дискримінації: прикріплюючи до жінки статус «слабкої статі», суспільство, у той же час, «нагороджує» їх гіршою, нижче оплачуваною і менш престижною роботою, закріплюючи таким чином положення залежності [1].

Розрив в оплаті праці між чоловіками і жінками становить 23% у світі в цілому і доходить до 40% на користь перших, а важливість роботи, яку виконують мільйони жінок, не отримує відповідної винагороди і визнання. Крім того, розрив в оплаті праці жінок зменшується вкрай повільно – на 2% за останні 25 років. За розрахунками фахівців, при таких темпах зменшення розриву вирівнювання оплати праці чоловіків і жінок відбудеться тільки через 187 років [2].

Гендерний розрив у рівнях доходу може бути викликаний низкою факторів. Крім дискримінації за статевою ознакою при прийомі на роботу, просуванні по службі і розвитку навичок, критичними факторами, що приводять до розриву в рівнях доходу, також є порушення гендерного балансу в доступі до освіти, переривання трудової діяльності і неповна зайнятість жінок в силу наявності суперечливих обов'язків домашніх і догляду за дітьми [3, с. 192].

Державна служба статистики України щороку оприлюднює дані про середньомісячну заробітну плату жінок і чоловіків. Зокрема, за даними

відомства, середньомісячна зарплата жінок у 2019 році становить 9348,42 грн. або 75,7% від зарплати чоловіків (12 350 грн.) [4].

Даний графік (рис. 2) наочно підтверджує, що у всіх сферах діяльності в чоловіків більша заробітна плата, ніж у жінок. Особливо це помітно в сфері авіаційного транспорту й у фінансовій діяльності.

Якщо порівнювати минулі роки (рис. 3), а саме: 2012 рік, коли ще не було розпочато військового конфлікту на Сході України з РФ, і 2018 рік, коли було розроблено Державну соціальну програму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2018 р. № 273 [5], то бачимо, що:

– замість того, щоб після прийняття даної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей обох статей заробітні плати чоловіків і жінок досягли більш-менш однакового рівня, винагорода за працю «сильної» і «слабкої» половин людства зросла однаково помірно і, відповідно, на жаль, вони не сягнули ідентичного рівня;

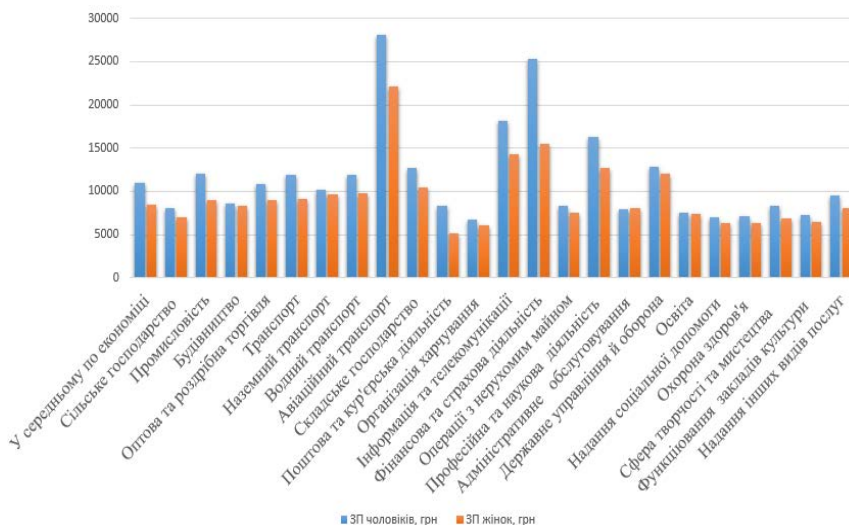

Рис. 1. Середньомісячна заробітна плата за статтю та видами економічної діяльності у 2019 році

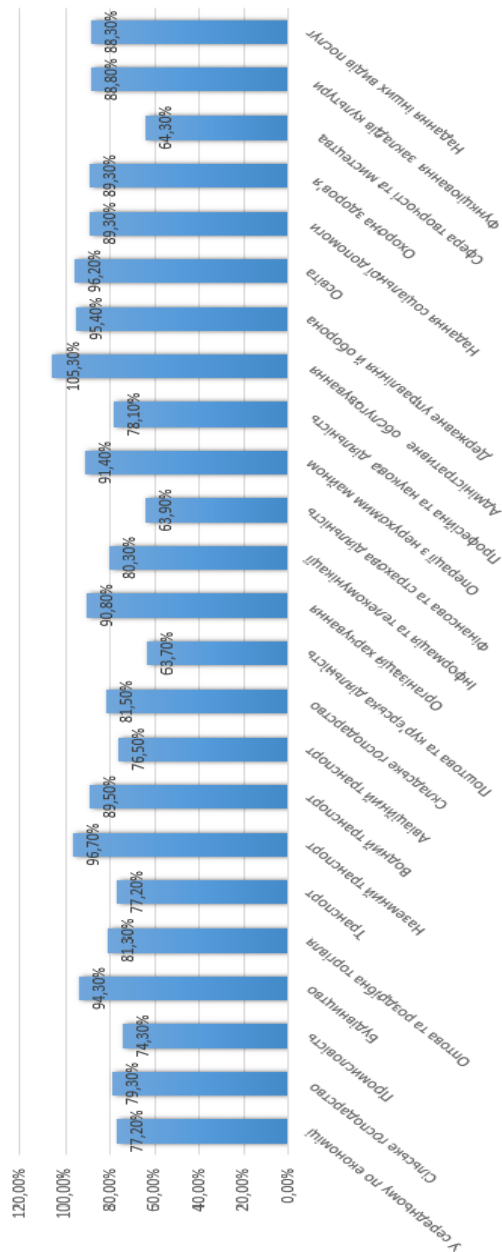

Рис. 2. Відношення (%) середньомісячної заробітної плати жінок до середньомісячної заробітної плати чоловіків за видами діяльності у 2019 р.

- із 12 аналізованих видів економічної діяльності позитивна динаміка зростання заробітної плати жінок відносно оплати чоловіків спостерігається лише у 6-ти видах діяльності: будівництві (з 83% до 90%); промисловості (з 69% до 75%); інформації та телекомунікації (з 59% до 80%); сфері державного управління й оборони та обов'язкового соціального страхування (з 87% до 95%); освіті (з 91% до 96%); діяльності у сфері творчості, мистецтва та розваг (з 64% до 83%);

- суттєво погіршилось співвідношення оплати жінок відносно заробітної плати чоловіків у сільському, лісовому та рибному господарствах (з 89% до 81%); в операціях з нерухомим майном (з 96% до 88%) та ін.;

- втішним є той факт, що в процентному відношенні винагорода для жінок все-таки зросла на 0,1%. До прикладу, у чоловіків у сфері авіації заробітна плата з 2012 року до 2018 збільшилась на 24%, а в жінок – на 29%. Можемо порівняти приріст винагороди за працю у фінансовій діяльності: у чоловіків вона зросла на 33%, а в жінок – на 35%.

Таким чином можемо зробити висновок, що повільно і малими кроками наша країна рухається до рівноправ'я у трудовій сфері на ринку праці, адже, по суті, з роками % жіночої заробітної плати зростає швидше, але разом з тим великий розрив у доходах між статями нікуди не дівається. Як і раніше, чоловіки отримують значно більшу зарплатню.

Гендерна рівність в наші дні здається далекою мрією. Дивлячись на сьогоднішню ситуацію, яка відбувається на світовій арені, людству знадобиться близько століття, щоб закрити глобальний розрив у оплаті праці [6, с. 13].

Отже питання гендерної нерівності на ринку праці України все ще залишається дуже гострим, що проявляється в рівні заробітної плати, а також у сферах зайнятості чоловіків і жінок. На це існують як об'єктивні причини (різні фізичні здібності, психологічні характеристики), так і суб'єктивні (традиційне сприйняття жінки як менш кваліфікованого працівника) причини. Для того, щоб ліквідувати негативний вплив гендерної нерівності на економічне становище представників різних статей, слід міняти свідомість суспільства і позицію держави. Необхідним стає зняття бар'єрів традиційного сприйняття соціально-психологічних характеристик і соціальних ролей чоловіків і жінок. Саме особистісні якості, а не статева приналежність повинні відігравати вирішальну роль у трудовій діяльності працівника.

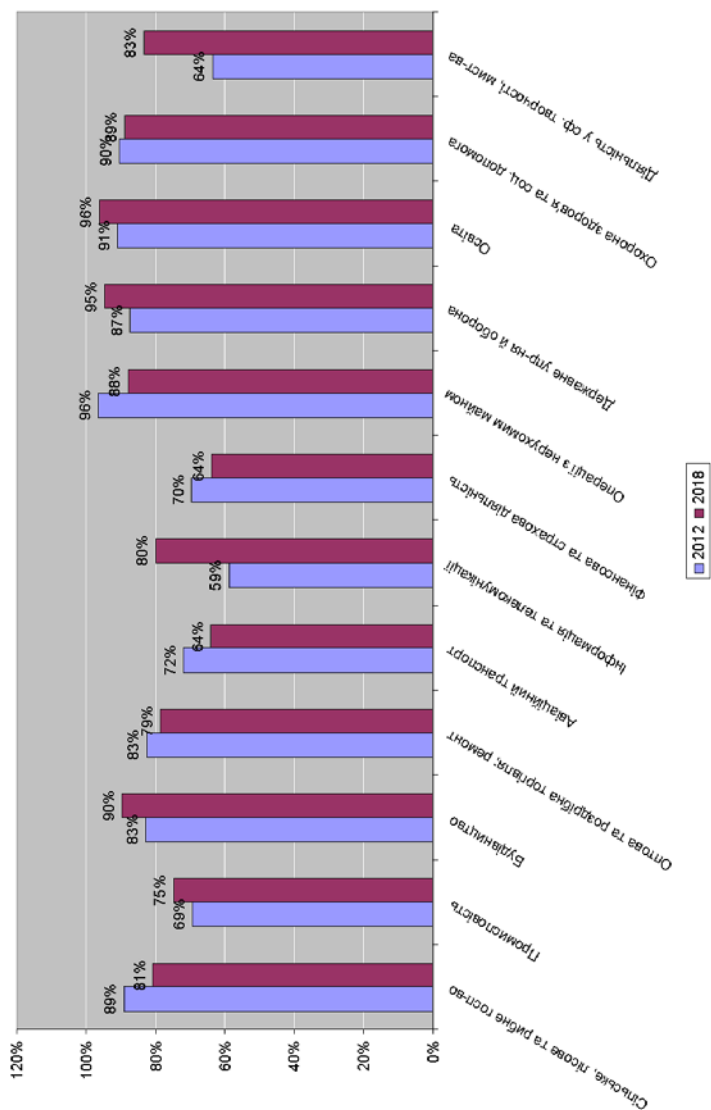

Рис. 3. Співвідношення (%) середньомісячної заробітної плати жінок до середньомісячної заробітної плати чоловіків за видами економічної діяльності у 2012 і 2018 рр.

Список використаних джерел:

1. Женский труд. Глобальное неравенство в цифрах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://politikrytyka.org/2016/07/07/zhenskij-trud-globalnoe-neravenstvo-v-tsifrah/>
2. Проблема гендерного неравенства на рынке труда в рамках современной экономической теории. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/problema-gendernogo-neravenstva-na-r-nke-truda-v-ramkah-sovremennoy-ekonomicheskoy-teorii%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/problema-gendernogo-neravenstva-na-r-nke-truda-v-ramkah-sovremennoy-ekonomicheskoy-teorii%20(1).pdf)
3. Гендерна статистика України: сучасний стан, проблеми, напрями вдосконалення. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. – 192 с.
4. Зарплата жінок в Україні на 25% менше, ніж чоловіків, – Держстат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/ekonomika/zarplata-zhinok-v-ukraini-na-25-menshe-nizh-cholovikiv-517135.html>
5. Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-p>
6. Гендерна статистика України: сучасний стан, проблеми, напрями вдосконалення. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. – 13 с.

Філіпчук В.О.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ЯК ІНДИКАТОР ЯКОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА СУСПІЛЬСТВА

Сьогоднішнє громадянське суспільство характеризується: різким зростанням емансипації особистості від держави, скороченням простору її командного впливу; енергійним розвитком й ускладненням горизонтальних соціальних зв'язків; сплетінням громадських інститутів та рухів в цілісну мережу. Саме такі тенденції в розвитку громадянського суспільства провокують значний інтерес до феномену публічної політики. І це досить логічно, адже історично концепт публічної політики виник на хвилі дискусії про підвищення ефективності державного управління та, найголовніше, залучення